Ч. 184 (13.132). Львів, неділя 21. серпня 1932. Poeztowa oprata uiszczona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чверть річно 12·00 „
Півріччя 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар; Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Американська федерація праці.

(Кореспонденція з Америки.)

Ню-Йорк, 4. серпня 1932.

Загальне европейське поняття, що під робітничим рухом треба розуміти якийсь політично-революційний рух, не має ніякого приноровлення в Америці. Головна організація американських робітників, відома під назвою Американської Федерації Праці, ніколи не виставляє навіть своїх кандидатів на послів, а коли мова про піддержку послів соціялістичної партії, яка висунула клич піддержання робітничих інтересів, то Федерація Праці не дивиться в їх сторону. Отимто за памяти автора цієї статті лише двох соціялістичних послів було в американському конгресі: один жид з Ню-Йорку, а другий німець з Милвокі. Зате пильно заходиться Федерація Праці біля предложення для робітничого законодавства кожного кандидата на президента, на сенатора чи на члена нижчої палати, конгресмана. В цей спосіб Федерація Праці має велике число прихильників між обома головними американськими партіями: республиканською і демократичною. — Коли перед кількома роками комуністи почали насилу пхати себе на робітничих провідників і розпочали сильну агітацію в користь Совітської Росії, директор нюйорської поліції, Гровер Вейлен, зорганізував проти комуністів величезну демонстрацію ветеранів світової війни, а президент Американської Федерації Праці, Вілям Ґрін, прислав запевнення своєї солідарности з патріотичною маніфестацією ветеранів. Коли президент Вилсон пригорнув Америку до війни з Німеччиною і в тій ціли створив тайний „воєнний кабінет", то до нього покликав тодішнього президента Федерації Праці, Самуїла, Гомперса.

У 1930 році минуло 50 літ від оснування Американської Федерації Праці. Тоді відбулася річна конвенція Федерації в Бостоні, а предсідник конвенції, відкривши перше засідання, представив зібраним делегатам бостонського кардинала, О'Коннелля, і просив за молитву й благословення для успішних нарад конвенції. Очевидно, всі делегати встали на привитання кардинала і разом з ним спільно молилися, так, як моляться посли в американському конгресі перед отворенням кожного засідання.

Із звіту, оголошеного на згаданій конвенції, довідуємося, що Американська Федерація Праці мала в 1930 році 3.961.000 членів, зорганізованих в 104 національних (тобто американських) та міжнародніх (звичайно американсько-канадійських) юніях (союзах), 49 стейтових Федераціях, 348 місцевих ремісничих та федеральних робітничих юніях, 804 міських централях і 29.226 місцевих юніях. Серед національних фахових організацій находимо між иншими: Товариство учителів, Товариство акторів і артистів Америки, Американську Федерацію музикантів і т. п. організації умових робітників, побіч, напр. Національної Федерації почтовців, Братства залізничих кондукторів, Федерації урядників у бюрах федерального правительства, юнії підкувачів коней, металівців, інженерів, телеграфістів і т. п. Коли лише побіжно переглянути роди юній, то можна пізнати, що половина цих юній організує в собі умових робітників і тому в Америці робітник зовсім не шукає „посади", але шукає праці, а яка це праця, це залежить від підготовки, ріжного віку і спосібности. Зате американський робітник це не послугач, ні — це інший робітник, який у звичайних відносинах диктує свої вимоги. Отже тому, наприклад, столяр дістає 1.50 дол. на годину, муляр 14 долярів денно і т. п. Коли в 1924 році відбувалася конвенція Американської Федерації Праці в місті Ел Пазо, і на цю конвенцію прибули делегати мексиканських робітничих союзів, то вони виглядали як пеони (панщизняні мексиканські раби) у порівнанні з поважними делегатами американських юній.

Хтож буває делегатом на таку річну конвенцію? — Юнія, що має менше ніж 4.000 членів, має право вислати одного делегата. Від 4—8 тисяч членів приходять 2 делегати і т. п. Юнію провадить звичайно секретар, котрий має під оком ціле бюро, часто поміщене у власнім будинку і дістає місячної платні від 250 до 500 долярів. Ті секретарі бувають і делегатами. Відповідно йде нагорода для екзекутивних урядовців Федерації Праці, а то: предсідник дістає 12.000 дол. у рік і кошти дороги, відповідно до потреби. В згаданому 1930 році дістав 8.612 дол. Секретар дістає платні 10.000 дол. річно, а стейтові організатори, відповідно до вложеної праці. Організатор стейту Ню-Йорку рістав згаданого року 7.913 дол. і 68 центів, а в стейті Савт Дакота 148 дол. і 70 ц. і т. д.

Хтож складає ті гроші? Юнії істнують на те, щоби виборoти кращі умовини праці і ліпшу платню. Значить, робітник має інтерес належати до юнії і за те платить вступне й означену місячну вкладку. Як була в 1926 році у Філядельфії вистава і столярська юнія вимогла на управі міста, щоби при будові працювали лише юнійні робітники, підписаний став також членом юнії і заплатив: 50 долярів вступного і по одному дол. місячно. — З тих грошей 35 центів місячної вкладки побирає центральна каса Федерації Праці, а з вписового йде туди 25 процентів. Не диво, що центральна каса мала в 1930 році 32.242.444 дол. і 40 центів у приходах. За ці гроші юнія в першій мірі старається за роботу для члена, а відтак дає порятунок у часі безробіття, недуги, старости і виплачує посмертну запомогу родині, звичайно на похорони. Крім того є ще окремий фонд для оборони, видавництва газети, і фонд страйковий. На фонд страйковий платять національні й міжнародні юнії до каси Федерації Праці і по одному центові на місяць від члена, а побіч того є ще інші комбінації.

Взагалі ціла організація Американської Федерації Праці не є така проста, якби дехто хотів думати, бо вона входить із своєю діяльністю в кожну ділянку суспільного, а головно економічного життя великої нації та держави і вдержує постійно не лише велике центральне бюро у Вашингтоні, але ще й так звану „лаббі" Це загально в Америці принята інституція тайних впливів на конгрес, щоби пильнувати законопроєктів і впливати на голосування серед сенаторів і конгресменів. Тому, що стейти мають свої окремі законодатні установи „легіслятиви", то ще треба пильнувати також законодавства стейтового, а крім того ще й постанов громад (мунісипалів). Звідси йде, що праця центрального бюра Федерації Праці у Вашингтоні має значіння міністерства праці і мусить вдержувати контакт з кабінетом, президентом, говернорами й леґіслятивами. А це потягає за собою величезні адміністраційні видатки.

Та хто знає, якби виглядала Америка, колиб у ній не було такої сильної чисто фахової організації праці. Теперішній комуністичний рух в Америці лише тому не може розвинутися до революційних розмірів, що проти нього стоїть зорганізоване в Федерації Праці американське робітництво, яке не хоче ризикувати здобутками мозольної пятьдесятилітньої праці. Воно придержується клича: Labor omnia vincit!

Д-р Семен Демидчук.

Союз Народів і українці.

Українські петиції в Союзі Народів від 1921 р. по останні часи.

(Продовження).

У нинішньому огляді реєструємо далі пацифікаційні петиції, які секретаріят Союзу Народів признав такими, що відповідають усім вимогам процедури в таких справах і приняв їх для розгляду Союзом Народів. Ці петиції такі:

28) **Петиція трицяти українських організацій у Скрентон, Па** (Америка) в справі подій у Сх. Галичині з осені 1930 р. Петиція має дату: 22. жовтня 1930 р. Вона влучена до всіх пацифікаційних матеріялів Союзу Народів.

29) **Петиція Обєднання Українських Організацій у Злучених Державах Північної Америки** в справі пацифікації. На ній дата: Ню-Йорк, 23. жовтня 1930. Петицію підписали: О. Ревюк, голова і д-р Л. Мишуга, секретар. Петиція влучена теж до інших пацифікаційних матеріялів, які розглядали в Союзі Народів разом.

30) **Петиція 5-го конгресу „Обєднання українських організацій"** в Америці (Злучені Держави Півн. Америки) у цій самій справі. Її підписали члени конгресу. На ній дата: Філядельфія, 23. жовтня 1930.

31) **Петиція організації „Український Народний Союз"** (25.000 членів) у **Jersey-City** (Америка) в тій самій справі. На ній дата: 25. жовтня 1930.

32) **Петиція „Українського Допомогового Комітету"** (12 товариств) у Скрентоні (Америка) у справі подій у Сх. Галичині з осені 1930 р. На ній дата: 26. жовтня 1930.

33) **Петиція обєднаних українських організацій у Сан-Люї** у тійже справі з дня 26. жовтня 1930 р.

34) **Петиція „Українського Робітничого Союзу"** (Злучені Держави Північної Америки) у справі подій у Сх. Галичині під кінець 1930 р. Петиція походить з кінця жовтня 1930 р.

35) **Петиція української секції при „Міжнародній Жіночій Лізі Мира і Свободи"** в тій самій справі. Петиція має дату: Львів, кінець жовтня 1930 р.

36) **Петиція 27 українських товариств у Wilks Bery, Pa** (Америка) в справі подій з осені 1930 р. у Сх. Галичині. На петиції дата: кінець жовтня 1930 р.

37) **Петиція Української Кольонії у Берліні** підписана представниками всіх українських організацій у Берліні з дати 3. листопада 1930 р. У петиції висунені до Союзу Народів такі постуляти: 1) висилка міжнародньої комісії для прослідження справ пацифікації. 2) покарання урядових учасників пацифікації; 3) відшкодування за спричинені шкоди і 4) організація міжнародньої лікарської допомоги для жертв пацифікації.

38) **Петиція архиєпископа української автокефальної церкви в Америці Івана Теодоровича** в справі пацифікації. Вона має дату: Філядельфія, 15. листопада 1930 р.

39) **Петиція „Українського Обєднання"** в Бразилії з дати 16. листопада 1930. Цю петицію підписав голова Обєднання Петро Мазуришин.

40) **Петиція українців-католиків з Медізону,** підписана Василем Меренковим. Вона написана у грудні 1930 р.

41) **Петиція 80-ти українських організацій у**

Шікаго, виготовлена на спільних зборах. Підписав її голова зборів д-р В. Сіменович. На ній дата 21. грудня 1930 р.

42) **Петиція Української Парляментарної Репрезентації,** вислана до Союзу Народів у грудні 1930 р. Її підписали всі посли (крім тих, що пробували у слідчій вязниці) й сенатори Українського Національно-Демократичного Обєднання й Української Соціялістично-Радикальної Партії. На цю петицію наспіла до Союзу Народів окрема відповідь польського уряду, яку свого часу ми друкували на сторінках „Діла". Петиція була разом з іншими предметом розсліду Комітету Трьох і Ради Союзу Народів.

43) **Петиція українських жінок зі Сх. Галичини** в справі подій з осені 1930 року з дати: Львів, 28. грудня 1930 р. Цю петицію підписала посолка Мілена Рудницька. В ній наведений і текст інтерпеляції українських послів до польського уряду в справі пацифікації.

44) **Петиція Українського Національного Комітету в Празі** у справі пацифікації. На ній дата: Прага, 10. січня 1931. Петицію підписали: М. Шаповал, президент, Н. Григоріїв, С. Русова. В петиції зібрано дуже багато фактичного матеріялу про хід т. зв. пацифікації в місяцях жовтні та листопаді 1930 р.

45) **Петиція Центрального Виконавчого Комітету репрезентантів української еміграції у Чехословаччині** з датою: Прага, 11. січня 1931. Її підписали П. Макаренко, президент і Д. Равич, секретар. У ній висловлені такі постуляти: анулювання постанови конференції амбасадорів з 15. березня 1923 р.; здійснення права самоозначення; висилки окремої комісії для розсліду справ пацифікації; покарання винних і відшкодування для жертв пацифікації.

46) **Петиція Українського Комітету в Філядельфії** з 19. січня 1931 р.

47) **Петиція в справі трактування арештованих у військовій тюрмі в Берестї Литовськім українських послів** В. Целевича, О. Когута, І. Ліщинського, Д. Паліїва та А. Вислоцького. Петиція датована: Женева, 20. січня 1930 р. Її підписала українська посолка до польського сойму в Варшаві Мілена Рудницька.

(Докінчення буде).

—o—

Понурий гомін Полісся.

(Кореспонденція з Волині).

На Волинському Поліссі сталася подія, про всі подробиці якої ширші кола, очевидно, не довідаються. Волинський відділ телеґр. аґенції ПАТ дуже скупий на відомости про подібні події, зате пильно інформує світ, що „на Шипці все спокійно" й що українське населення „мовчить, бо благоденствує".

Про згадану подію маємо лише приватні відомости й то дуже скупі. Врешті на цю скупість скаржиться навіть польська преса (інша річ — чи щиро). Тому, поза приватними відомостями ми змушені скористати з інформацій „Землі Волинської" (ч. 33.).

Подія сталася в поріччі Стоходу в районі Маневичі—Поворськ—Смоляри й т. д., себто на Сарненщині й Ковельщині, але захопила епізодично Луччину (Медвежську громаду) та Камінь-коширський повіт, поліського воєвідства. Зкидання ПАТ-ом події виключно на камінь-коширський повіт треба вважати за тактичний хід „виправдати" Волинь.

Згадані околиці по Стоході дуже бідні, а внаслідок спинення на Ковельщині (зачинення „Просвіти") й унеможливлення на Сарненщині (польонізаційна робота) культурно-освітньої праці — дуже темні. Злидні й темрява, ображене національне почуття й зневіра витворили сприятливий ґрунт для радянофільської аґітації.

Як це сталося, це інша річ, тільки в цьому районі три тижні герцювали численні селянські загони, озброєні не лише в рушниці, але, як кажуть, і в кулемети. Польська преса надає цим загонам грабіжницького характеру, а ПАТ звязує з ними напад на мелецький правосл. манастир та на якогось купця-жида і тільки. Зате приватні відомости й навіть деякі відомости місцевої польської преси говорять про соціяльно-політичні познаки загонів. „З. Вол." ось що пише про мешканців цього району:

„З владою мають „стичність" лише через постерункового державної поліції або податкового екзекутора"... „Одначе хтось має доступ до душі цього населення, а цим таємничим „осібняком" є емісар комуни. Післанець цей натрапляє на податний ґрунт, накидається на опікуна цієї людности й часто вкладає їй зброю в руки"... „Передовсім треба ексмітувати з цих околиць емісара комуни" й т. д.

Ці слова „З. В.", безумовно поінформованої щодо характеру події, досить ясно говорять, який характер мали поліські загони та їхній рух. Про це говорить і скупа вістка ПАТ-а: *„Місцеві революційні (вивротове) елементи намагалися діяльність бандицького елементу перебрати під свою керму й надати їй масового характеру".*

Поліські загони зліквідовані, при чому, як каже „З. В.", „є жертви з боку поліційної служби. Між іншим був напад на поліційну патрулю в Малому Обрижі" (поліція була стягнена з ріжних місцевостей). В якій формі ці загони були зліквідовані й чи справді зліквідовані, невідоме. Невідоме є число вбитих і ранених.

Залишається факт, що заворушення були, що мали характер соціяльно-політичний, що загони селян були озброєні, що ними керували якісь політичні чинники та що треба було на їх ліквідацію аж три тижні та жертв.

З цього факту кожний повинен зробити належний висновок. „Діло" не потребує його робити, бо воно вже не раз говорило про грізний економічний і національний стан на північно-західних землях, хоча його голос був „голосом у пустелі". Можемо лише повторити, що *згадана подія мала місце в околицях, де спинена просвітянська праця, де утруднена кооперативна робота, де не допущена сільсько-господарська орґанізація, де трактується як злочин національно-освідомлююча акція й ведеться роботу над польщенням „етнографічної маси поліщуків".*

Власне в тих самих Маневичах була заснована бібліотека „Мацєжи Школьної", яка мала „освічувати" місцеве населення й зміцнювати тут польськість, про що каже заклич у тому самому числі „З. В.". А висліди подібної роботи? Про них говорить згадана вище подія, яка є в багато раз симптоматичніша від подій у Лісах, хоча й вона не розголошена...

Ставлячи в деякій мірі правильну діягнозу події в поріччі Стоходу (брак культурно-освітньої і господарської праці), ендецький орган, хворий на курячу сліпоту, радить змінити те, що саме викликало згадану подію: замість уможливлення праці українським культурно-освітнім і господарським орґанізаціям, йти туди з чужою для населення культурою та з чужими для нього орґанізаціями. Хронічно сліпі та й годі!

Л. В.

—

ПОДІЛ ІНДІЙСЬКИХ МАНДАТІВ.

З Льондону повідомляють, що уряд оголосив ухвалений одноголосно проект поділу мандатів в індійських провінціяльних соймах. Всіх мандатів є 1513. Гіндуси одержать 705, магометани 489, поневолені кляси 71, представники т. зв. занедбаних територій 20, секи 35, гіндуські християни 21, анґльо-гіндуси 21, европейці 25, торговля і промисл 54, землевласники 35, університети 8, робітники 38 мандатів.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 21. СЕРПНЯ 1932.

В. МАКОВСЬКИЙ:

„СТАРА КОКОТА".

Лист із Трускавця до пані Л.

(Докінчення.)

Така сила її зроків! Вона про це знає і для тих, що їх пристріла, зачинає скупувати своїми підстарілими чарами. Стає — примхована; дрочиться. Всі кокоти мають це до себе. Що пристарші жінки всі без виїмку за нею — це теж не дивниця. Жінка або завидує, або обожає; а пристарші жінки — із зависти обожають. Зрештою де є нині жінка, аби й у яких роках, щоби не симпатизувала з проявами еманципації і їх — не спробувала... А вона саме в цім напрямі для них — неоціненою менторкою. При ній неодній пристаркуватій її поклонниці не одно тут упечеться.

А це жінки потягає до неї, більше від усіх її принад. Зате до молоді і її молодих забаганок ставиться вона з найбільшою вважливістю і заохочуючою вибачливістю. Знає гаразд, що своїми власними принадами молоді не „сфасцинує"; і знає, що без молоді — не має майбутности.

Досвід довгих літ, поступ з духом часу і пикома інтуїція — і тут їй помогли.

Коли від старих поклонників — бо пристарші поклонниці її себе в тім напрямі перелицитовують — вимагає безумовної покірливости і послуху своїм найбезглуздішим, просто таки садистичним примхам і забаганкам, як, щоб її безнастанно відвідувати, їй заєдно асистувати, коло неї безцільно крутитися і таке інше, — то молоді, зокрема жіночій, не лише потурала найдразливіші відхили від давнозвичаєвих правил і форм, але стала просто „патронувати" і закривати серпанком мовчанки всілякі сумнівні „ди-верзії", на котрі запальна молодь потайки пускалася, підшиваючись під її добре імя.

Бачучи такі недоцільні й непотрібні каверзи, розумний антрпренер поставився до тієї справи суттєво: Позаводив — але під її фірмою — дансінґи, ігри, пляжі і такі інші коедукаційні установи, що мають на меті культ ставности і пружности молодих тіл, а посередньо й умів; розвів обширний, непереглядною гущою зарослий парк з вигідними й сильними лавочками, примильними тінниками і в такий простий спосіб приєднав молодь та укріпив на довгу мету добре імя й успіх старої кокоти.

Молоді нічого тепер критися зі своїми культами; це її найбільше „фасцинує". Бо антрпренер знав ті всі культурні установи так хитро порозміщувати — одну тут, другу там, одну від одної у приличній віддалі, — що ні старші молодим, ні молоді старшим, ні мішані комбінації собі взаємно не перешкоджають. Тим завоював він для неї всю молодь обох полів. Пропадають за нею, навідують її, а вона хитра, як павук, поволі вмотує їх у свої вроки, зачакловує їх. Як „добра тітка", що всьому потурає, а нічого не добачає.

Ось на чому спирається її загальний успіх, дарма, що принади нидіють, слабнуть, чахнуть, а вона — як шепчуть — мусить їх всілякими „інфузіями, інгаляціями й інекціями" безнастанно підсичувати і підсилювати.

На вмілости дурманити всіх, старих і молодих; щоб летіли на неї, як нетлі до світла і хоч осмалять собі крила, були вдоволені і щасливі — спирається успіх кожної кокоти.

Навіть невикорінені досі антрпренером залишки її занедбаного в молодості виховання — її демократична, природна неперебірчивість у підбиранні своїх поклонників без огляду на їх походження, лиш із застарілим „расовим" нахилом, виходить їй на пуття, не без того, що її „новітні" поклонники тим гіршаться.

За могутніми крезами вона не вганяється; більшина її поклонників — з сіровини.

Але є і „блакитнокровні". Криза їх тут загнала: як часом буря шляхотних осетрів між ройще оселедців. Вони, буцім би соромлялись, що тут між її приклонниками найшлися, тримаються „звисока", свідомі своєї недосяжної переваги над товпищем усякого наброду, котрий — на їх гадку — не гідний розвязати ремінців на їх знимлених пузах (бо тепер тут ремінці носять). Дарма; вони хоч як шляхотно вміють закладати ногу на ногу і під окремим знаком: „К. Т." культивувати найновітніші роли „бріджа", мусять — хоч не хоч — погодитися з тим, що „вона" не лише для них. Вона й не дуже за них дбає. Кокоти — а ще такі досвідні, як вона — терплять їх лише для розголосу біля себе; пожитку з них нівроку. Зрештою її вільна, незагнуздана досі вдача не знає ще ріжниць між своїми поклонниками; і — покищо — остоюється сяк-так проти намагань антрпренера, котрий хоче, аби вона закинула давні й дурні рівностеві звички, бо вони тепер не поплачують. Аби привчалась гордувати тими „меншими" поклонниками, що звалені і набрала манір та поведінки тих „більших" поклонників, що панують; і — тільки в їх бік бісики пускала.

Одначе всі кокоти мають свій розум і своє інтуїцію; і вона з натури своєї противна такій їй накидуваній поведінці, мабуть памятаючи за своє походження. Лиш антрпренер вагається і — як усі люди його звання — перехиляється в бік, де сила...

Та може її вдача й інтуїція та його досвід і розум візьмуть верх; як завсіди досі.

Ось секрет її успіху.

Вміє всіх пристріти і заспокоїти; а в тому ціла штука життя й володоводження. Вміти всіх — задурити.

Тому перед „нею" є ще — майбутність.
Як перед хемією.
Стара кокота, але хитра і мудра.
Всі цікаві, хто це такий?
Стара — „Нафтуся".

—o—

„Пятирічка“ на екрані.

Занепад радянського кіномистецтва.

Про „успіхи“ більшовицької пятирічки є вже стільки автентичних відомостей і походять вони з таких ріжнородних джерел, що зовсім неважко створити собі цілком правдивий образ тамошніх відносин.

Жахливі оповідання втікачів, що прорвалися через прикордонне пасмо смерти, повні одчаю й благання допомоги листи з усіх кінців широких просторів Рад. України, відомости кореспондентів закордонних часописів і нарешті, останні драконські декрети московського уряду, свідчать про те, що на Україні вже почався *справжній голод.*

Трагедію нашого народу відчуває кожний українець особливо боляче ще й тому, що він знає: *голод повстав не в наслідок стихійної біди, а лише завдяки безглуздій політиці експериментаторів з їхнім „дігнати і випередити“!..*

В той час, коли у себе дома більшовики намагаються з цілком оправданим поспіхом рятувати ситуацію раптовим поворотом до НЕП-и — то за кордоном вони продовжують твердити про те, що пятирічка якнайкраще повелася.

В Празі в одному з найкращих кін почали оце висвітлювати фільму: „Пятирічний плян у СРСР“. Фільма (продукції „Союзкіно“ в Москві) є фактично фотомонтажем без ніякої дії, фабули. Перед очима глядача пробігають спочатку картини побуту з примітивного життя мешканців далекої Півночі, Монголії, Туркестану, Кавказу. Відтак на фільмі показують будівництво індустріяльних велитнів Магнітогорська, Свірстрою, Дніпрельстану, Харківську палату промисловости, Миколаївський і Херсонський елеватори, 1500 км. довгу Туркестансько-Сибірську залізницю (т. зв. „Турксіб“), Баку і т. п. Найбільше місця у фільмі (як і в житті) приділено центральній Московщині і Уралові. Мало порівнюючи показано будівництва на лівобережній Україні (крім названого подано ще дещо з Донбасу). Очевидно, що більше нічого показувати! Характеристично, що про Білорусь і правобережну Україну ані згадки! Тут індустріялізації мабіть не проводили.

Фотографії дуже вдалі і місцями роблять враження. На нашу скромну думку недостачею фільму є не лише його фрагментарність, але й те, що окремі фрагменти не повязані ані спільністю території, ані не уложені в якусь послідовність (напр., на основі окремих ділянок народнього господарства). Буквально за дві хвилини перед вашими очима пролітають нафтові промисли в Баку, тартак у Карелії, тютюнова фабрика (папіроси набивають руками!) десь мабуть на Україні і автомобільні заводи в Нижньому Новгороді. Це все для того, щоби через 15 хвиль „добити“ вас знову фотографіями з... Баку. In omnibus aliquid, in toto nihil. Проте цим досягається враження єдности союзу („Росії“) — про якісь там національні „республики“ хіба могло бути місце в цьому хаосі „досягнень“? До того ще всі плякати і гасла — хоч би це ділялось і на Кавказі чи на Україні — в російській мові!

У дитячих будинках наївно показують, як діти чистить зуби щіточками. Хіба не досягнення! Скільки таких дитячих будинків — не важно. Головне, що публика (такі фільми відвідують переважно агенти комунізму) буде плескати.

Фільма „Пятирічний плян“ є яскравим показчиком занепаду мистецького рівня радянської кінопродукції. Після „Потьомкіна“, „Арсеналу“, „Землі“ — цей колективний твір, зколективізованої країни, є аж надто блідий.

Спочатку вбили оригінальну, високого мистецького рівня, продукцію „Українфільму“ (ВУФК-у), щоби відтак і самим („Союзкіно“) завмирати у всевіведуючому силуваному колективі. Для кіномистецтва це шкода.

П. Котович.

—o—

ОПОЗИЦІЙНІ НАСТРОЇ ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ.

Головний комісар політичний червоної армії Гамарник зложив, як повідомляють з Риги, відомлення про настрої, які панують серед радянських вояків. Із звідомлення виходить, що вояки дістають від своїх родин листи з нарікаННЯМИ на поведення влади супроти селян. Безоглядні реквізиції збіжа, репресії й арештування селян за спротив колективізації, в врешті неплачення податків є на денному порядку. „Правда“ оголошує характеристичний вимок з одного вояцького листу, в якому вояк жалується, що його батька арештували як кулака, а цілий його маєток сконфіскували. Арештований мав одну корову й 25 овочевих дерев, от і все його майно.

Ще про Маркіянове свято.

Сумні рефлексії після свята в Підлисю.

...Підлисецька Горо Біла, як тебе побачив, стало дивно, стало сумно — я сів і заплакав! — ось так заспівав би М. Шашкевич, коли б прийшов і побачив місце своїх колишніх мрій підчас цьогорічного свята.

Прочани, які з пієтизмом драпалися на високу гору, стали неприємно здивовані: Що це? Чути звуки танґа, хрипить переразливо катаринка, а з боку викрикує захриплим голосом якийсь обдертий батяронус:

— Найнофше пйосенкі о Ґорґоновей — по 10 грошии!

Підходячи вище, бачать нове, досі невидане диво: недалеко пропамятного хреста весело крутиться каруселя, а біля неї людей ціла громада. Сміхи, крики, загальна радість...

Мимоволі вихоплюється голос обурення: Що це? Ярмарок?

Деякі піддають проєкт: Скиньмо каруселю в долину, як покотиться, не залишиться і трісочки.

— Дайте спокій, не робіть бешкету! вспокоюють інші.

Раптом люди біжать в іншу сторону, видко побачили щось цікавішого.

Грають музики, іде кінна бандерія, ведуть епископа. Це гарно, підносить духа. Але нечайно кінська бандерія окружає престіл і стоїть. Коні фиркають ногами, обганяються хвостами від мух, роблять замішання. Жмінка людей, що хоче слухати Сл. Божої, стоїть спантеличена, не знає, чи клякати, чи молитися до кінських хвостів.

Кому це прийшло до голови зробити таку параду?!

А інтелігентна молодь позбиралася в гуртки плечима до престола і підчас того, як еп. Будка читає св. евангеліє, переміняє хліб і вино в Найсв. Тіло і Кров Христа, вона регочеться на ціле горло й умовляється на найближчі прогульки. Селяни вглядаються і здвигають раменами: Може то жиди?

Закінчу свої рефлексії словами Шевченка: Схаменіться, будьте люди!...

Яр. Мандюкова.

—o—

З концертової салі.

Траґедією Голинського й усіх наших співаків є брак власної держави, яка дає артистові його варстат праці — власну сцену. Тому то перед усіми нашими („нашими“ я розумію хвилево — галицькими) співаками ділема: або йти на чужу сцену і служити чужим богам, або... сидіти десь у Любіжнії чи в Дорі, як от Голинський, і марнувати свій талант. А мало хто з тих наших артистів, що пішли шукати лаврів на чужій сцені і з чужою етикетою на чолі, не пропав для нації (Мишуґа, Крушельницька, Менцінський, Носалевич, Руснак). У більшости — вони пропадали для нас і своєю працею та славою причинялися... ad maiorem Poloniae (чи Russiae) gloriam. Для прикладу: Дідур, Дольницький, Качмар, Ліповська, Феличковська, дириґент Должицький і цілі десятки інших, менше знаних.

І тому я так радію новим зусиллям нашого співака Михайла Голинського — пірвати з тою болючою традицією наших мистців і йти у світ — під прапором рідного мистецтва, з етикетою українського співака. А цеж так важко — йти на підбій світа без тої моральної і матеріяльної бази, яку дає кожному громадянинові своя держава. Та думка про це — не лякає Голинського. Він рішив іти з гордо піднесеним чолом — назустріч своїй славі. З тою думкою він вибирається у найближчому часі на гостинні виступи до Відня, до Парижа, а потім до Америки.

Неначе першим етапом для Голинського на тому новому шляху був його концерт, що відбувся в неділю 14. ц. м. в Яремчі над Прутом. Програма концерту була поділена на дві частини. В першій з них, що складалася з пісень і з одної оперової арії, наш співак щойно розспівувався. Це можна віднести головно до першої пісні — Карловича „Zawód“, яка, на мою думку, не зовсім лежить у голосі Голинського. Ця пісня, вдержана вся на pian-ах і mezzavoce, надавалась би більше для ліричного голосу. Зате у другій пісні „Vieni“ Denz-а блиснув Голинський шляхотним металем свого прегарного голосу. Теж саме треба сказати про Стеценка „Вечірню пісню“ й Січинського „Фінале“. Арію Каня з опери Леонкавалля „Паяци“ виконав співак з незвичайною пластикою і тонкою, повною артизму, експресією.

Друга частина концерту — оперові арії і пісні була правдивою несподіванкою й духовим бенкетом для артистичних вимог публики, яка по кожній точці програми викликала нашого артиста по кілька разів невмовкаючою бурею оплесків. Арію Елеазара з опери Галеві „Жидівка“ відспівав Голинський із тонким відчуттям трагічного положення прибраного батька Рахелі. Нижанковського „Минули літа молодії“ були, як усе, бездоганні, але вершком успіху артиста і правдивою атракцією того вечора була „Mattinata“ Леонкавалля. Цеж описова річ великого Карузо! Признаюся, я ждав на неї з маленьким неспокоєм, але наш співак переріс усі мої сподівання і показав себе правдивим артистом, що побіч чудового голосу вміє прекрасно провадити кантілену й орудувати всіми засобами динаміки. Голинський переріс самого себе, того, якого ми дотепер знали і яким захоплювалися й піднісся на вершини правдивого мистецтва. Публика оцінила це й не позволяла йому зійти з естради. І ось на надаток нова несподіванка і нова буря оплесків за арію з опери „Andre Chenier Giordanni-я. А потім прийшла передсмертна арія Каварадоссія з „Тоски“ Пуччінія — одна з давніших, добре знаних креацій Голинського, яку він тепер віддав зовсім інакше, як дотепер — з повним усвідомленням зрілого артиста, що знає себе і свої цілі. А на кінець надаток: „Якщо ти мене покохаєш..“

На цьому закінчився концерт, що залишив у всіх незвичайно миле враження. Акомпаніювала по мистецьки й раділа блискучим успіхом співака його дружина, п. Олена Голинська.

Н. Л.

ЗБІЖЕ ПІД ОХОРОНОЮ ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ.

Жнива стали найкращим показчиком настроїв, що панують серед населення Радянської України у відношенні до колективної господарки. Команда військової округи на Україні приказала поодиноким полкам червоної армії дати охорону збіжевим магазинам. Із Харкова вислали 23 дивізію піхоти до Полтави, де розташувалася вона по всіх колгоспах і радгоспах

ПОМЕРЛА ЖІНКА ПРЕЗ. МОСЦІЦЬКОГО.

У четвер померла в Спалі жінка президента Польщі Михайлина з Чижевських Мосціцька. Вродилася в 1872 р. Від року нездужала на нирки. Похорон відбудеться у Варшаві.

НОВА УПРАВА НОТАРІЯЛЬНОЇ ПАЛАТИ.

У звязку з неточностями, які викрили в двох львівських нотаріяльних канцеляріях у Львові президент нтоаріяльної палати нот. Шелевський рішився уступити зі свого становища з усією управою. (В його канцелярії, як відомо, викрили теж такі неточности). Колеґія нотарів рішила перевести нові вибори. Резиґнацію Шелевського приняли т авибрали нову управу палати. Президентом вибрали нот. Сокола (посол ББ) з Калуша, віцепрезидентом нот. Навроцького з Радехова. До управи війшли: Ґурський (Грималів), Розенблят (Обертин), Мочульський (Станиславів), Строцький (Отинія). Тшос (Угнів), Зімнович (Бібрка) та Зельонка.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ЛЬВІВСЬКОГО СУДДІ НА ЛІТНИЩІ.

Суддя львівського городського суду 35-літній д-р Іван Федер виїхав 1. серпня з жінкою та дитиною до Кут (пов. Косів) на 6-тижн. відпустку. У четвер вибрався д-р Федер на прогульку тратвою по Черемоші. Біля Устя Путилля, коли тратва була біля скелистого берега, д-р Федер, що став на краю тратви, пошпотався та впав, вдаряючи головою і грудьми об гостру скелю, а потім упав у хвилі Черемошу. За три чверті години добули трупа з розбитим черепом і поломаними ребрами.

СМЕРТЬ У ПРУТІ.

У Яремчі потонув підчас купелі у Пруті 24-літній студент варшавської політехніки Ів. Винницький.

ПОЛІЦАЙ ПЕРЕД СУДОМ.

У четвер відбулася перед апел. судом у Львові розправа проти поліцая Вільг. Візьолка з Гартфельду біля Городка Яг. Свого часу того поліцая окр. суд засудив за публ. насилля та побиття на 1 місяць тюрми з загостренням. Наслідком апеляції, яку зголосив обвинувачений відбулася розправа, одначе суд відложив справу для переслухання нових свідків.

ЛЕТ ПІКАРА В СТРАТОСФЕРУ.

З летунського майдану біля Ціріху в четвер в 5 год. 7 хвилин рано відлетів проф. Пікар своєю ґондолею в стратосферу. Взяв зі собою 350 кг. вантажу, щоби реґулювати скорість лету. Насамперед бачили бальон над містом Шір у Швайцарії, в 8. год. був над Севелен (кордон Ліхтенштайну), в год. 9.40 проф. Пікар повідомив радіоапаратом, що летить до Мерану. В 11. год. бачили, як бальон летів від Мерану понад Альпи, в висоті 14—15 тис. метрів. В год. 11.30 летів над Енгадіном на висоті 16.500 м. З бальону проф. Пікар дав був вістку, що апарати функціонують добре, лише відчуває холод. Бальон летів ок. 40 км. на годину.

До висоти 4.900 м. провожав бальон найліпший швайцарський летун Мітельгольцер своїм літаком.

РИМ, 18. 8. ПАТ. Із Міляно повідомляють: У четвер в год. 17.30 бальон проф. Пікара осів біля села Десенцано над озером Ґарда.

ЩО БУДЕ З НІМЕЦЬКИМ УРЯДОМ?

Скликання райхстаґу на 30. ц. м. робить актуальною справу майбутнього німецького уряду. Загально думають, що уряд розвяже парлямент, як тільки зміркує, що не зможе осягнути більшости. а це майже певне. В добре поінформованих колах кажуть, що наслідницею уряду Папена буде ґітлерівсько-центрова коаліція. Цей здогад повторяє теж орґан Гітлера „Анґріф“. Інші комбінації висувають навіть особи. На випадок провалу теперішнього уряду канцлером став би ґен. Шляйхер, як найбільше зближений до ґітлерівців, і він мав би переговорювати з ґітлерівцями щодо участи в правлінні. Числяться теж з уступленням Гінденбурґа і тоді його місце заняв би Гітлер.

АНҐЛІЯ БОЇТЬСЯ НІМЕЦЬКИХ ЗБРОЄНЬ.

Льондонський кореспондент „Еко де Парі“ повідомляє, що анґлійське міністерство закордонних справ обмірковує німецькі домагання в справі рівноваги зброєнь Німеччини з іншими державами. В Анґлії зачинають здавати собі справу з небезпеки на випадок, якби аліянти згодилися на німецькі домагання. Анґлійська адміралія певна, що якби допустити рівновагу сухопутних зброєнь, в найближчому часі Німеччина зажадає того самого на морі. Рівночасно анґлійські політичні кола занепокоєні домаганням Німеччини в справі звороту кольоній або рекомпенсат для Німеччини на інших кольоніяльних теренах в Азії та Африці. Поруч з тим є в Анґлії загальна думка, що на випадок, якби великодержави відмовили, Німеччина не буде нікого питатися і сама зрівнає свої зброєння.

ВОЄННІ ПРИГОТУВАННЯ ЯПОНІЇ.

З Мукдену повідомляють, що Японія приготовляє на більші розміри військову експедицію проти китайських партизан в Манджурії. Експедиція має розпочатися з початком вересня. Одначе великі маси японських військ, що перебувають на манджурській території, вказують, що японські воєнні рухи спрямовані не проти дрібних китайських відділів, що не представляють великої сили, тільки проти Радянщини. Свідчать про те великі склади муніції та воєнних матеріялів, яких партизанська війна не вимагає, а дальше фортифікації в місцях, призначених на воєнні бази та величезні аеродроми. Найбільший, обчислений на 200 літаків, будують у Харбіні. Все те вказує на напружені відносини між Японією і Радянщиною та на можливість збройного конфлікту.

ЗВОРОТ У СВІТОВІЙ КРІЗІ.

В льондонських фінансових колах переважає думка, що світова господарська депресія осягнула свою зворотну точку. Свідчать про це льозанська конференція і надіються, що майбутня конференція в Льондоні увільнить світ від господарських труднощів. Ознакою цього переміння, осягнене в Льозанні між Голяндією, Бельґією і Люксембурґом.

БОЛІВІЙСЬКО-ПАРАГВАЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Американські невтральні держави вислали болівійському урядові нову інтервенційну ноту, пропонуючи таку розвязку спору, щоби Болівія і Параґвай не були покривджені та щоби загальна ситуація в південній Америці не змінилася. Невтральні держави просять знову Болівію предложити конкретні пропозиції, щоби прийти до порозуміння на основі арбітражу

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОМЕР ПРОВІДНИК КУБАНСЬКИХ КОЗАКІВ.

ВАРШАВА, 19. 8. ПАТ. Учора помер у Варшаві український діяч, провідник незалежницького руху кубанських козаків Павло Сулятицький.

КЛЯРА ЦЕТКІН ХОРА.

БЕРЛІН, 19. 8. ПАТ. Із Москви повідомляють, що Кляра Цеткін занедужала тяжко й не могтиме взяти участи в отворенні райхстаґу.

„ВАЖНЕ, ХТО ПОКИНЕ БЕРЛІН“.

БЕРЛІН, 19. 8. ПАТ. Гітлер, що є тепер у Баварських горах, сказав представникові „Есошейтед Прес“, що без участи нац. соціялістів неможливий ніякий уряд. Сьогодні за нац. соціялістами заявилося 13.700.000 голосів, на будуче число це зросте. Неправдою є, начеб у розмові з Гінденбурґом домагався такої влади, як її має Мусоліні. Доказує це й факт, що ґітлерівці не старалися здобути теку міністра райхсвери. Папенів кабінет зобовязався Гітлер піддержувати доти, доки внутр. і закордонна політика того уряду відповідатиме бажанням нац. соціялістів. Порозуміння з Францією не буде поки не зміниться становище фр. уряду. Вкінці Гітлер заперечив чутки про марш на Берлін. „Чого я мав би машерувати на Берлін, коли я вже там є? Воно є інакше: не в цьому справа, хто помашерує на Берлін, а в цьому, хто мусітиме кинути столицю“ — закінчив Гітлер.

ВНЕСЕННЯ ЗАЯВИ НЕДОВІРЯ ДЛЯ ПАПЕНА.

БЕРЛІН, 19. 8. ПАТ. Соціялістично-демократична фракція ухвалила крім внесення на заяву недовіря для Папенового уряду різні внесення в господарській ділянці. М. ін. соціялісти домагаються удержавнення гірництва, хемічного та бетонового промислу і великих банків. Інші внесення домагаються вивласнення великих земельних посілостей, спец. оподаткування великих доходів і майна, редукції великих платень держ. службовців і установ, субвенціонованих урядом, або тих, що залягають із податком. Спеціяльне внесення домагається скасування відшкодувань призначених республикою бувш. цісарській родині.

НОВИЙ ЛЕТ ПОНАД ОКЕАН.

З Льондону повідомляють: 18. серпня рано із лет. майдану біля Дебліна відлетів до лету понад Атлянтик відомий анґлійський летун Молісон. Летить 3-моторовою машиною Гевільонд Пос-Мот., бензини має на 33 год. Як харч узяв зі собою: горіхи, виноград, цукорки, 2 фляшки кави. При відлеті була його жінка славна летунка Емі Джонсон. Молісон хоче осісти в Новій Фунляндії, а відтам відлетіти до Ню Йорку. За три дні хоче вертатися до Анґлії.

ПОРОЗУМІННЯ В ОТАВІ.

ЛЬОНДОН, 19. 8. ПАТ. Аґ. Райтера повідомляє з Отави: В міродатних колах конференції кажуть, що прийшло до порозуміння між В. Британією та Канадою у справі демпінґу. Ще треба буде якогось часу, щоби опрацювати всі подробиці того порозуміння, що торкається теж справи нельояльної конкуренції.

СТ. ДЖОН. (Новий Бравншвайґ) 19. 8. ПАТ. летун Молісон осів нині в Пенфилд-Рідж у Новім Бравншвайґу. Сказав, що має досить бензини, одначе занадто змучений, щоби летіти дальше.

РОЗГЛЯДАТИМУТЬ УМОВИЙ СТАН ҐОРҐОНОВОЇ ТА СТ. ЗАРЕМБИ.

Краківська прокуратура поручила розслідити умовий стан Ґорґонової та Стаха Заремби. Поручили це професорові яґайлонського університету д-рові Вахгольцові та судовому знавцеві д-рові Янковському.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ РАДЯНЩИНОЮ Й ЯПОНІЄЮ.

У взаєминах між Японією і Радянщиною виринуло знову напруження. В японських колах твердять, що Москва порадила китайському урядові, щоби дальше боронив усіми силами провінції Єголь та організував дальше партизанську війну проти манджурських військ, а говорено старався унешкодливити впливи Манджурії на Монголію. Міністр загр. справ манджурського уряду в Харбіні зголосив на руки радянського консуля формальний протест проти воєнних затій Радянщини. Протест закидує, що Радянщина перейшла в багатьох граничних місцях на терен Манджурії, м. і. до міста Манджурії, підкреслюючи, що біля зміцнених становищ, вибудованих радянськими військами, може прийти до крівавого конфлікту. Тому манджурський уряд хоче навязати з Радянщиною переговори в справі остаточного устійнення границі між Манджурією і Радянщиною. Вкінці протест домагається, щоби радянські війська засипали свої стрілецькі рови і відійшли з Манджурії.

—o—

ЩОБИ НЕ ЦІКАВИЛИСЬ ДИТИНОЮ.

З Нюйорку повідомляють, що полк. Ліндберг просив пресу, щоби пощадила його дитину. Думаю, пише Ліндберг, що велике зацікавлення, яке преса виявляла для мого первородного сина, було одним із чинників, які викликали катастрофу. Моя дитина має право рости та розвиватися в умовинах, як усі інші діти.

—o—

ПІСЛЯ МОНАРХІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЕСПАНІЇ.

Із Мадриту повідомляють, що число арештованих учасників монархістичного пучу в Еспанії доходить до 4.000 осіб. Бувший ґубернатор Катальонії, ген. Берера і ген. бриґади Понте дістали приказ зголоситися до 8 днів у міністерстві війни, бо підозрівають їх у змові з ген. Санхуріо.

Еспанський уряд має предложити парляментові проект закону про конфіскату маєтку тих осіб, які брали участь у монархістичній змові. Заморра уже підписав такий декрет. Найбільший землевласник в Еспанії, князь Медіна Целі втратить увесь свій маєток. Цілу його родину арештували.

По широкому світі.

— Гітлерівська фракція в пруському соймі внесла внесок, що домагається введення в школах викладів про шкідливі наслідки мирових трактатів.

— Національна Рада у Відні приняла 81 голосами проти 80 позичкову умову, признану в Льозанні.

— В Туреччині уладять конкурс краси мужчин.

— У Персії в мечеті мулла (духовник) обидив шахову дружину за це, що носить модну одежу. В мечеті зараз зявився шах і на очах вірних побив муллу.

—o—

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (183) число „Діла" заняло гродське староство, сконфіскувавши 7 рядків із статті п. з. „Боротьба за латинського пароха" та цілу статейку на 4-ій сторінці. Видано другий наклад. Є це 26-а конфіската „Діла" в цьому році.

— **Чи знайдуть винуватців?** До мешкання Теодора й Антоніни Пастушенків в Мозолівці пов. Підгайці впало у вересні 1930 р. вісьмох постерунковх на ревізію. Підчас ревізії знищено домашнє уладження на шкоду 14.000 зол., а Антоніну Пастушенко ревідовано так, що вона поронила дитину. Обоє Пастушенки обвинуватили ревізорів за надужиття влади, тяжке ушкодження тіла та злобне ушкодження чужої власности перед прокуратором окружного суду в Бережанах. Тимчасом поліція з Вишнівчика знайшла частину забраних річей у трьох громадян з Вишнівчика. На розправі перед окружним судом в Бережанах вони зізнали, що річи пошкодованих, вартости 1.253 зол. забрали на приказ тих, що переводили у Пастушенків ревізію, що підчас ревізії один з них приказав розбити сокирами печі, знищити сокирами одіння і чоботи та що забрали 47 долярів зі спіжарки разом з біжутерією. Одначе постановою з дня 29. м. м. прокуратор припинив цілу справу. Наслідком того Пастушенки подали через канцелярію адв. д-ра Заялого внесок до апеляційного суду у Львові, щоби позволено їм підтримувати обвинувачення в характері спомагаючих обвинувачів у надії, що найдуть винуватців подій з вересня 1930 р. у Мозолівці.

— **За напад на проф. Клапоущака.** Перед апеляційним судом у Львові відбулася 16. п. м. розправа проти чотирьох учнів української гімназії у Львові, Волод. Байтали, Яросл. Гайваса, І. Довгого та Горбая за напад на професора тоїж гімназії, Стан. Клапоущака. Справа датується сперед двох і пів року, коли підчас офіціяльного свята з приводу іменин марш. Пілсудського в українській гімназії хтось кинув вонючу петарду і проф. Клапоущак, якому доручено слідство в цій справі, висловився в клясі зневажливо про українців. Наслідок був такий, що коли він вертав додому, напали на нього Байтала та Гайвас і побили його боксерами. Втікаючи, постріляли смертельно Б. Левицького, що гнав за ними. Окружний карний суд 13. травня ц. р. засудив за злочин наміреного вбивства Гайваса на 3 роки і Байталу на півтора року тяжкої вязниці. Крім того вмішані в цю справу Довгий та Горбай дістали по 10 днів арешту. Наслідком відклику засуджених справа перейшла перед апеляційний суд, який затвердив присуд щодо Байтали, Гайвасові зменшив кару до 2 років, затвердив присуд до Довгого, а Горбая увільнив.

— **Як забезпечитися перед ржою?** У звязку з появою збіжевої ржі врашавська рільнича палата перевела ряд подрібних обсервацій і дослідів при співпраці стації охорони ростин. Стверджено, що коли хочемо недопустити до появи зарази ржі на другий рік, треба сіяти озиминку якнайраньше, не пізніше як до половини вересня, найкраще рядковою системою, що запевнює рівність сходження. Дальше треба нищити безоглядно берберис і всякі буряни на полях та граничних ровах, зате після жнива переорати стерниско, щоби знищити зародки зарази, а там, де це можливе, стерниско спалити. Крім того рільники повинні добирати відповідні відміни, відпорні на ржу, а до таких належать відміни краєві, причому сіяти в ряди і не пізніше як до половини вересня.

— **Всюди крадуть.** Окружний суд в Лозі займався справою зловживань, яких допустився директор Банку Людового, Вольф Мільгром на шкоду своїх клієнтів. Сума злефравдованих грошей доходить до 25 тисяч зол. Мільгрома, який признався до вини, засудили на 2 роки вязниці.

— **Про Едгара Бурбона,** вбитого любовницею в Парижі, що був, як кажуть, неправесним сином цісаря Франца Йосифа, пишуть фантастичні історії. В 1916 р. його арештували в Італії під закидом шпигунства в користь Австрії. Інтервенція еспанського короля причинилася до того, що його пустили на волю. В Ніцеї знали його як великого авантюрника, що вів розгульне життя і не платив готелевих рахунків. В тім часі він діставав гроші від австрійського двора, який вживав його до ріжних політичних робіт. Коли після другої балканської війни створили альбанську державу, Едгар Бурбон був кандидатом на альбанський престол. Помагав йому в цьому також австрійський двір. Як відомо, альбанським королем став тоді німецький князь Від. Коли розпалася австро-угорська держава, Едгар Бурбон лишився без засобів до життя і жив з ласки своїх приятелів і знайомих, натягаючи при цьому богаті жінки. Одна з них, жінка богатого еспанця, стративши задля нього увесь свій маєток, перерізала йому бритвою горло.

— **Зловживання в нотаріяльній канцелярії.** Слідство в справі арештованого нотаря Адама Маєра у Львові викрило зловживання не тільки на шкоду маґістрату у висоті 90 тисяч зол., але також на шкоду клієнтів, яким спроневірено депозити. У зловживаннях брали участь б. банковий урядник Янц і посередники Пельц, Можаровський та Шварц. Цей останній продав долярівки, зложені у нотаря Маєра до депозиту. Всіх арештовано.

— **Зловили вломника.** Поліції вдалося зловити вломника, що в Перемишлі вкрав у ювілера Апта дорогоцінностей на 15.000 зол. Це 41-літній Йосиф Місяк, що 15 літ пересидів у тюрмі. При кінці липня його випустили щойно з торунської тюрми, де відсиджував 5-літню кару. У Місяка найшли 60 пров. крадених річей та цілий арсенал найновіших приладів до вломуу, як напр спеціяльної конструкції сверлики до верчення мурів, зал. дрючки до касових вломів і т. д., які він спровадив собі із закордону. Назвиш спільників не хоче подати, та поліція сподіється, що й їх дістане в свої руки.

— **Страшним самогубством** скінчила 33-літня Яніна Сайківна в Тернополі. Пішла в ночі на передмістя Загробелю, звязала собі ноги дротом, обляла себе оливою та двома літрами бензини та підпалила сірником. Вогнений стовп бухнув із неї, освічуючи цілу околицю. Люди гадали, що горить копиця збіжа. На другий день найшли на цьому місці трупа жінки, що

ВІДГУКИ ДНЯ.

Modus vivendi.

— Ви собі там у Львові робіть яку хочете політику, ми мусимо робити свою, льокальну, пане-дію, так єсть. Якийсь „модус вівенді" треба знайти.

— Очевидно — відповідаю, — модус якийсь мусить знайтися. Є багато дрібних, буденних справ, яких не треба підтягати під принципи, чи престіж нації...

— Браво, браво! То розумію. А мені, пане-дію, здавалося, що ви такі непримирні, як інші... Модус вівенді — велика річ!

Ми сиділи на отвертій веранді, ослоненій тільки зеленою стіною дикого винограду. Тому розмова йшла півголосом. На всякий випадок... Мій співрозмовець сільський інтелігент, людина не дурна і не занапто розума, а так собі. Газет не передплачує, бо кріза. На столі краківський „Курієрок" — видно позичає в когось.

— А як ви обходитесь без нашої преси? — питаю.

— Не можу собі позволити. Така тепер грошева скрута, що хоч гинь. Зрештою, що тепер, пане-дію, в тих газетах цікавого?! Якісь конференції, зїзди — пуста балаканина. Чогось позитивного, реального — ні за сотика. А я, панедію, чоловік реальний, тверезий.

— Є в вас брацтво тверезости?

— Тверезости?! Чому питаєте?

— Оттак. Ви сказали „тверезости" та й пригадалось мені.

— Є якесь. Заложили недавно. „Відродження". Але я ближче не цікавлюся, бо часу не маю.

— А які відносини в селі?

— Страшні. Самі сель-роби.

— Голосували на сель-робівську листу?

— Ну, то ні. Але по психіці, пане-дію, чисті більшовики. Конюшину мені цього року спасли і загалом трудні до провадження.

— А читальня є?

— Є, очевидно. Але я від трьох літ не ходжу там. Ви, пане-дію, міські люди, не маєте поняття, як нарід тепер змінився. То не те, що колись. Тепер го-го хлоп фільософ. І без пошани ку до свого інтелігента.

— Може за гостро судите!?

— За гостро?! Підіть, пане-дію, переконайтеся.

І я пішов.

Був у кооперативі — прекрасно розвивається. Має власний дім і великі обороти. Крамар інтелігентний, розумний селянин.

Зійшла розмова на мого знайомого інтелігента.

— Ми радо з ним співпрацювалиб, але він боїться. Навіть „Діло" перестав зі страху передплачувати.

— Чогож боїться?

— Влади.

— Таж він незалежний!?

— Така вже натура. Кажуть що голосував на „одинку", але то непевне. Вже в таке тяжко повірити. Хоч... хто знає... Може кум намовив.

— А хтож його кум?

— Комендант постерунку. Тримав йому сина до хресту. Сердечні приятелі...

— А сельробів у вас багато?

— При виборах було два голоси, решта все Ундо. Ага! Ще на „одинку" впало десять голосів. Девять знаємо хто, а десятий — догадуємось, але то непевне.

Я, знаючи десятого, не вертав уже до нього, хоч був запрошений на підвечірок і прирік прийти. Модус вівенді з ним був для мене неможливий.

Галактіон Чіпка.

згоріла на вугіль. Причиною самогубства була глухота.

— **Пільні злодії.** На полях маєтку Федербуша в Руді Журавецькій пов. Рава Руська прийшло в ночі до великої стрілянини підчас погоні за пільними злодіями. Після жнив на полях волочаться злодії й крадуть снопи або ярину. В цьому випадку злодії почали стріляти з револьверів до селян, що хотіли їх зловити. Врешті селянам і поліції вдалося зловити Недужака і Купця та передати в руки справедливости.

СПОРТ.

ПОГОНЬ (ЛІГ.) — УКРАЇНА.

Мячеві змагання обох цих дружин, що були завсіди атракцією для цілого спортового Львова, відбудуться в неділю 21. ц. м. на грищі Погоні. Початок змагань год. 16.45. Україна виставить до цих змагань найсильніший склад, аби гідно протиставитися свому найсильнішому суперникові у Львові. Вільні карти вступу України важні. Ціни вступу: 1 зол. партер, 1.50 зол. трибуна.

ЖІЛІНА. С. К. „Жіліна“ — С. К. „Русь“ 2:0 (1:0).

Не повелося ужгородській „Руси“ і на відплатних змаганнях з „Жіліною“ в місті Жіліні, бо програла ті змагання 2:0. Причиною програної, як подає закарпатська преса, треба вважати зарозумілість і легкодушність поодиноких грачів, які вважають себе скінчено досконалими тому, що одного чи другого з них хотіли „скаперувати“ пражські чи братиславські дружини. Іншими словами: недостача спортового вироблення і самокритицизму серед деяких грачів та надто велика певність себе. Після цієї програної заняла „Русь“ у змаганнях за мистецтво Словаччини останнє (третє) місце.

ТУРНІР СИЛАЧІВ У ЛЬВОВІ.

В суботу 20. ц. м. починаються у Львові в спортовому цирку при вул. Пелчинській дужання найпопулярніших нині силачів Европи. Участь у тих дужаннях беруть: мистець світа, наш земляк Гарковенко, що здобув мин. року першу нагороду в Гамбургу, Д'Олівера (Еспанія), Каван (Австрія), Стібор (Югославія), Віддінг (Німеччина), Штекер (Польща), Тібермон (Бельгія), Колеф (Бесарабія), Прохаска (Чехословаччина), Кравзе, Торно й ін. Дужання починатимуться в год. 20.30.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 18.VIII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 17—18 сот., літру сметани 0·90 зол., коцянець 3·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Кіна.

АПОЛЬО: „Леґіон вулиці“.
АТЛЯНТІК (давніше Лев) нечинна.
КАСІНО: „Анна Кареніна“ (звукова версія).
КОПЕРНИК: „Піднебесний романс“.
МАРУСЕНЬКА: „Піднебесний романс“.
МІРАЖ: „Парада кохання“.
ОАЗА: „Над гарним, синім Дунаєм“.
ПАН: „Як жінка гарна“.
ПАЛЯС: „У лікаревім кабінеті“, „Скотленд-Ярд“.
ПАСАЖ: „Двобій у літаку“ (Том Мікс).
ПРОМІНЬ: „Асфальт“.
СОНЦЕ: Підчас ферій нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Я тебе лише кохав“, „Король Конга“.
УТІХА: „Острів затоплених скарбів“.
ХИМЕРА: „Жінки застрайкували“.

—o—

Закордонне радіо.

Субота, 20. серпня 1932.

Лайпціґ (259,3) 19.30 Нар. пісні, Лайбнер, **Талін** (298,8) 20.15 Давня танк. музика, **Брно** (341,7) 18.25 Пісні, **Штрасбурґ** (345,2) 19.45 „Жозефін Венді пар се Сер“ комічна опера Рожера, **Ґельсінґфорс** 19.10 Спів, Ліді Сіюколя, **Гамбурґ** (372,2) 19.20 „Танте Льоте“ авд., **Сотенс** (403,8) 17.01 Концерт симф. орхестри, 19.00 Дзвони, **Біл[г]ород** (430,4) 18.00 Спів, Адамович-Дубська, **Стокгольм** (435,4) 18.45 Гармонія, спів, фортепян, **Рим** (441,2) 17.00 Пісні Серв-Масара, 21.30 „Ля партенца пер ль Азія“ комедія, **Прага** (488,6) 14.30 Концерт, 18.30 „Образки з Марока“ з музикою, 19.00 Пісні, Командова, **Мінхен** (532,9) 20.00 „Дер Ґельдгайфель“ сільська комедія, **Будапешт** (550,5) 17.45 Пісні, Ізабеля Ноду у супроводі циг. орхестри, **Любляна** (575,3) 20.00 хор, **Харків** (937,5) 15.15 українська музика, 16.40 Концерт соліста, 18.35 Концерт для села, 19.30 Гумор і сатира, 20.00 Тр. з театру, **Париж** (1724,1) 20.45 „Ля в[і] Дроль“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 20. серпня 1932.

11.58 Час, 12.20, 12.45, 15.10, 16.05 Грамофон, 12.40 Метеорольогічний комунікат, 15.00 Господарський комунікат, 15.30 Військ. вістки, 15.40 „Королева Мая“, авд. для дітей, 16.40 Авд. для хорих, 17.00 Вілянт, 18.20, 20.00 Легка й танк. музика, 21.55 Комунікати, 22.05 Шопенові твори, 22.40 Спорт, 22.50 Мандоліни.

ПЕРШИЙ
концесіонований міністерством
НОВОЧАСНИЙ КУРС КРОЮ І ШИТТЯ ТА ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА,
ведений першорядними, фаховими силами, з правом видавання свідоцтв, приймає кандидатки від 17 років. В обсяг науки входять: крій, шиття, домашнє господарство, ручні роботи, гігієна, домашня бухгальтерія, рисунки та історія мистецтва. Вписи щоденно. Ціни поміркованi. Догідні сплати. Учениці з провінції приймає з цілим утриманням:
МАРІЯ ПІСАРСЬКА,
Львів, Сташіца 8, II. пов. x

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Вийшовши по 6 місяцях зі слідчої тюрми у Стрию на волю, почуваюся до обовязку зложити щиру подяку Вп. Оборонцям д-рові Ст. Шухевичеві зі Львова і д-рові Гарасимову зі Стрия за успішні інтервенції. — **Филипів Осип.**

Замісць повідомлення про своє вінчання дня 17. VII. ц. р. зложили Петро і Юлія з Мартюків Яримовичі 20 зол. на Українську Захоронку в Косові.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

РУТИНОВАНИЙ адвокатський концепієнт шукає заняття. Зголошення: Канцелярія адв. Дольницького в Золочеві, для д-ра Третяка. 204 2—2

УЧЕНИКІВ (-ць) прийму, Собіщина 14, мешкання 2 (бічна Театинської). 209 2-2

ШУКАЮ мешкання з харчем при інтел. родині для двох учениць нижчої гімназії. Зголошення з умовинами до адміністрації „Діла“ під „Опіка“. 220 1—1

СТАНЦІЮ для учеників або учениць середніх шкіл може вказати у Львові о. Александер Стефанович, Чарнецького 26, а в разі його виїзду п. Матієва (в тімже домі). 145 3—3

НА СТАНЦІЮ прийму 2—3 панночки. Окрема кімната, піяніно дома. М. Калимонова, св. Петра ч. 19 а. 216 1—2

МАЮ до продажі: Нову каменицю комфортову, городчик, 4 покої вільні, бічна Потоцького, 4 проц. довг 20.000 зол. Ціна 85 тисяч, готівка 65.000 золотих, комірне 9.000 зол. річно нетто. Нову комфортову камяницю, 2. дільниця при трамваю, комірне 600 золотих місячно, довг 25 тисяч золотих, ціна 60.000, готівка 35 тисяч золотих. Нову комфортову камяницю, бічна Листопада при трамваю, комірне 800 золотих місячно, ціна 10.000 долярів, довг 5.000, готівка 5.000 долярів. Нову комфортову камяницю, бічна Личаківської, городчик, комірне 50 долярів місячно, довг 4 проц. 3.000, готівкою 3.500, ціна 6.500 долярів. Передвоєнну одноповерхову, 6 вікон фронту, вїздова брама і партеровий дім, 2. дільниця при трамваю, без довгу, разом ціна 2.700 долярів. Парцелю 116 сяжнів, Мурарська, бічна Сапіги, 550 долярів. Парцелю 90 сяжнів, Богданівка побіч церкви, 340 долярів. Брюховичі коло Львова, вілля, 2 покої, кухня, город, 5.000 золотих. Зимна Вода, вілля, 7 кімнат, город, 12.000 золотих. **Знесіння**, вілля, 3 покої, кухня, город, 15.000 золотих. **Голоско**, дім, 2 покої, кухня, стайня, 350 сяжнів городу, 600 сяжнів поля, 1600 долярів. **Винники** коло стації, поверхова вілля, нова, 6 моргів городу, саду і поля, господарські будинки — і багато інших по ріжним цінам продасть Ігнат, **Львів, Куркова 24.** 207 2—3

УЧЕНИКА на станцію прийму. О. Островська, Вірменська 3, II. (Народний Дім). 223 1—1

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, краєві та заграничні, нові, переграні з гарантією — продаю. За готівку велика знижка. Пілсудського 21. I. п. **Ганак**. 221 1—5

ПРИЙМУ учениці на станцію. Тарнавського 34, Соневицька. 219 1—2

НАЙСОЛІДНІШЕ і найдешевше джерело спортового приладдя — це кооператива „Пласт“, Львів, Городецька 95.

СОЛІДНА станція для учеників або учениць. Зголошення у О. Палохової, Львів, Ломса 5, I. пов. (бічна св. Тереси). 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

СКЛЕП ДО ВИНАЙМУ

з цілковитим внутрішнім уладженням від 1-го вересня ц. р. у мешкальних домах Заведення О. У. П. у Львові, вул. Біляньских бічна. Вимагана гарантія точного плачення комірного. — Оферти із зазначенням місячного комірного й способу гарантії складати в Заведенні Обезп. Ум. Прац. Львів, Пекарська 1 А, до 25-го серпня 1932 р. 28 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10